

nehodného kněze pak degradují. Správce svědomí měli kněží ve svých Starších [D 186].

Hlavní povinností kněze bylo hojné kázání a vedení shromáždění v neděli [čtyřikrát i pětkrát, zato však kratších] i ve středu a v pátek. Na úroveň kázání dbali i horlivější laikové podobojí, tím více Bratří. Kněz se měl za sbor často modlit a být pohotov k správě svědomí a vůbec k bedlivé pastorační službě a v diaspoře. Vedl seznamy údů a konaných funkcí, aby do nich mohl nahlédnout senior při visitaci. Svému seniorovi předkládal ústně nebo písemně aspoň jednou za půl roku zprávu o stavu sboru. Je patrné, že sbor byl začleněn do celku Jednoty a že bylo dbáno na živý styk mezi sbory a Úzkou radou. Kněz byl ostatně do sboru Úzkou radou poslán, nikoli volen od jeho údů nebo povoláván od bratrské vrchnosti. Na tom řádu trvala Jednota velmi důrazně, berouc na sebe odpovědnost, že Starší sami vyhlédnou sboru správce jemu vhodného. V pozadí je i zde pojetí kněze jako posla Kristova, jenž je především služebníkem Božím, nikoli reprezentantem a funkcionářem sboru.

A přece zase spolupracuje kněz se zástupci sboru, Bratry soudci, velmi těsně při konání kázně. Tu by nestačil sám. Ano, dohled na spolubratry je základní povinností všech údů sboru. I když tedy měli kněží a seniori bratrští svědectví [Lasického], že jsou „znamenití v skrocování lidí porušených mistři“, spojující v sobě pokoru i „jakousi velebnou vážnost, jíž se zlí bojí, dobří pak ji v uctivosti mají“, zní základní pravidlo bratrské kázně, že jejím prvním stupněm, napomínáním tajným, je povinen každý Bratr každému Bratru i jeho dítkám nebo čeledi. Kde neuposlechl Bratr takového napomenutí, vznášel ten, jenž byl svědkem jeho provinění, věc na kněze nebo na některého soudce a ten hřešícího napomenul vždy ještě napomenutím tajným. Neprosnělo-li, oznamoval viníka všem soudcům a ti společně jej předvolali k domluvě, jíž se počínal druhý stupeň kázně, zahánění zjevné. Šlo-li o lehčí přečin a pokořil-li se proviněný, býval propuštěn s napomenutím i potěšením a mohl dále používat pokojného svědomí. Trval-li ve vzpouře, byl mu hřích „ztížen“ [předložen ve své závažnosti] a on vzdálen od stolu Páně,

dokud by se nepokál. V těžších vinách, zejména došlo-li k pohoršení, nestačilo samo přiznání viny a lítost, ale zároveň s potěšením nadějí na milost Boží byl Bratr veden k tomu, aby se do jiné doby v pokání zkoušel a prokazoval počátek skutečného polepšení. Potom měl církev, kterou hříchem zarmoutil, veřejně odprosit buď sám nebo ústy duchovního správce. Odprošení pro hřích veřejně neznámý se dalo před soudci. Třetím stupněm kázně — k němuž se však přikračovalo hned, byl-li hřích příliš ohavný, po prvních dvou stupních, byl-li hříšník neústupný — bylo vyloučení ze sboru. Dalo se veřejně s mnohým pláčem shromáždění, vyloučený pak poroučen přímluvným modlitbám, aby mu Bůh dal opět ducha pokání a navrátil jej do společnosti na milost přijatých. Sbor se tedy padlého úda neodřikal docela a nevypouštěl ho z dosahu své lásky. Kající byl pak po skutečném ovděčení pokání radostně přijímán. Nedošlo k tomu ovšem vždy. Nejedni káraný úd vůbec na kázeňské zákroky nedbal — „já se vyloučil“, někdy i s posměškem vzkázal, že již o sbor nedbá, a „chodil do kostela“, t. j. odešel do církve podobojí či evangelické, a Bratři nadarmo vyhlíželi, ozve-li se přece s touhou po obnovení členství v Jednotě. Při kázni však trvali. Byla jim plotem zahrádky, v níž pěstovali štěpy Bohu oddané, a která neměla být otevřená škůdcům. Bylo ovšem třeba značné výše duchovního života a bdělého, bystrého svědomí celého sboru, aby kázeň byla opravdu na výši a nepoklesla na záležitost horlivého kněze nebo úzkého kruhu soudců.

Kněz se svou čeledí věnoval určitou část svého času *rukodělné práci*. Očekávala se však více od učedníků a jáhnů než od správce samého, aby nezanedbával duchovenské povinnosti [D 191 n.]. Někdy šlo o polní hospodářství. Příhodnější [D 178] zdálo se pro bratrský dům řemeslo, pro jehož konání bez ohledu na cech mvali Bratři zvláštní výsadu od své vrchnosti, kdežto jindy jim cech řemeslo znesnadňoval [D 216]. Často se kněz zabýval soukenictvím, plátenictvím; zejména také tisk a vazba knih dala se v bratrském domě za vedení kněží. Naproti tomu nebylo knězi dovoleno lékařství, a ovšem obchod; dlouho zakazováno půjčování peněz na úrok [D 216, 219]. Jeho majetek nesměl přesaho-